

≡ PUDASJÄRVI ≡

VAIN
HYVIÄ
SYITÄ

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMA V. 2020-2024

PÄIVITYS 2023

OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUT
II, PUDASJÄRVI, UTAJÄRVI, VAALA

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Sisällys

1. JOHDANTO	4
2. OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUT YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTAYKSIKÖNÄ.....	6
2.1. Toimialue ja voimavarat.....	6
2.2. Koulutus.....	9
2.3. Tietojärjestelmät ja raportointi.....	10
2.4. Valvonta- ja maksutulojen kohdentuminen	12
2.5. Viestintä ja tiedottaminen.....	13
2.6. Laboratoriot, joihin toiminta tukeutuu	14
2.7. Varautuminen erityis- ja häiriötilanteisiin.....	15
3. SUUNNITELMALLISEN VALVONNAN YLEINEN SISÄLTÖ.....	16
3.1. Yleistä.....	16
3.2. Toiminnan laadun kehittäminen	16
3.3. Tarkastustiheys ja riskinarviointi	17
3.4. Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen käytettävä aika.....	18
3.5. Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi	20
4. ELINTARVIKEVALVONTA	21
4.1. Yleistä.....	21
4.2. Elintarvikevalvontakohteiden kartoitus	23
4.3. Riskinarviointi	23
4.4. Tarkastus ja sen sisältö.....	24
4.5. Tarkastustiheyden määrittely.....	26
4.6. Näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma.....	26
4.7. Delegoinnit.....	27
4.8. Laatujärjestelmä	27
4.9. Laitosvalvonta.....	28
4.10. Alkutuotannon hygieniavalvonta	29
4.10.1. Alkutuotannon hygieniatarkastus	29
4.11. Painopistealueet	31
5. TERVEYDENSUOJELUN VALVONTA.....	32

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

5.1.	Terveysuojeluvalvonnan tarkoitus ja tavoite	32
5.2.	Suunnitelmallisen valvonnan kohteet	33
5.3.	tarkastukset	37
5.4.	Valvontakohteiden riskiluokitus, riskinarviointi ja tarkastustiheys.....	39
5.5.	Näytteenotto	44
5.6.	valvonnan painopistealueet ja valvontaprojektit.....	50
5.6.1.	Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvontaprojekti vuodelle 2023.....	52
5.7.	Muut terveysuojeluvalvonnan tehtävät.....	53
6.	TUPAKKALAIN VALVONTA	54
6.1.	Tarkastusten sisältö ja määrittely.....	56
6.2.	Valvontakohteiden suunnitellut tarkastukset.....	56
6.3.	Näytteenotto ja laboratorio.....	58
6.4.	Valvonnan painopisteet ja valvontaprojektit.....	59
6.5.	Läkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden valvonta.....	60
LIITE 1.	valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä	61

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

1. JOHDANTO

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaan kunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikön tulee laatia ja hyväksyä toimintansa suunnittelemiseksi ja kehittämiseksi säännöllistä valvontaa koskeva valvontasuunnitelma.

Valvonnan ja sen suunnittelun ohjaamiseksi ovat valtion keskushallintoviranomaiset Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ja Ruokavirasto laatineet ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman vuosille 2020-2024. *Ohjelma on päivitetty vuosille 2023-2024 elokuussa 2022.* Valvontaohjelmaan sisältyvillä toimialakohtaisilla valvontaohjelmilla varmistetaan terveydensuojelun, elintarvikkeiden, tupakoinnin ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin riittävä valvonta ja kuvataan kunkin toimialan valvonnan erityispiirteet.

Valvontaohjelmakauden **teemana on yhdenmukaisen valvonnan ja yhteistyön edistäminen**, joista ensin mainittu sisältää valvonnan laadun parantamisen.

Oulunkaaren ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaan sisältyy **elintarvikevalvonta, terveydensuojeluvalvonta sekä tupakkavalvonta**. Oulunkaaren eläinlääkintähuollon suunnitelma on erillinen. Suunnitelma on nimetty valvontasuunnitelman sijaan **Eläinlääkintähuollon suunnitelmaksi** sen sisältäessä valvonnan suunnittelun lisäksi myös kunnan tarjoamien eläinlääkintäpalveluiden tuottamisen, joka ei ole valvontaa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Suunnitelmana keskeisenä sisältönä ovat seuraavat asiat:

- Säännöllisen valvonnan yleinen järjestäminen yhteistoiminta-alueella
- Valvonnan ja tarkastuksen sisällön ja tarkastustiheyden määrittely
- Tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika
- Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto
- Hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu
- Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Suunnitelman liitteenä on luettelo keskeisimmästä lainsäädännöstä, johon ympäristöterveydenhuollon valvonta perustuu (Liite 1).

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajille maksullista.

Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan ympäristöterveydenhuolto oli siirtymässä kunnilta maakuntien järjestettäväksi osana sote- ja maakuntauudistusta. Samalla Valvira ja aluehallinvirastot olisivat lakanneet ja ympäristöterveydenhuollon toiminnot siirtyneet niistä perustettavaan Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovaan. Muutos olisi käytännössä johtanut Oulunkaaren ympäristöpalveluiden lakkaamiseen, ellei sitä olisi säilytetty osallistujakuntien yhteisenä toimielimenä pelkkää kunnille jäävän ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävää varten.

Ympäristöterveydenhuollon siirtämisessä maakuntien järjestettäväksi otettiin pitkä peruutusaskel, kun Antti Rinteen ja sittemmin Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaan se, että tulisiko ympäristöterveydenhuolto siirtää maakuntien

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

järjestettäväksi, säilyttää kuntien järjestettävänä nykyisellään vai järjestää nykyistä isommilla kuntien yhteistoiminta-alueilla, tuli vasta selvittää.

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursiivilla.

6

2. OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUT YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTAYKSIKÖNÄ

2.1. TOIMIALUE JA VOIMAVARAT

Utajärven, Vaalan, Pudasjärven ja Iin kunnissa ympäristöterveydenhuollon valvonnasta vastaa Pudasjärven kaupungin hallintoon sijoitettu kuntien yhteinen Oulunkaaren ympäristölautakunta. Käytännössä valvontatehtäviä hoitaa Oulunkaaren ympäristöpalvelut, joka on itsenäinen toimiala Pudasjärven kaupungin hallinnossa. Valvontayksikön toiminta on alkanut vuonna 2006. Ympäristöterveydenhuollon lisäksi organisaation tehtäviin kuuluu myös kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät Iin, Utajärven ja Vaalan kunnissa sekä Pudasjärven *kaupungissa*. Ympäristöpalvelujen henkilöstö on esitetty taulukossa 1. ja siitä käytetään ympäristöterveydenhuoltoon resursseja henkilötyövuosina (HTV) taulukon 2. mukaisesti.

Taulukko 1. Ympäristöpalvelujen henkilöstön määrä 16.1.2023 (*virkojen ja vakinaisten työsuhteiden määrä, näiden lisäksi ympäristöpalveluissa on eri pituisia määräaikaista virkoja ja työsuhteita erityisesti kesäaikaan, joiden vaikutus ympäristöterveydenhuoltoon on otettu huomioon taulukossa 3*)

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Tehtävä	Henkilö- määrä	Sijaintikunnat
Ympäristötarkastaja, ympäristöterveys	4	Pudasjärvi, li ja Utajärvi
Ympäristötarkastaja, ympäristönsuojelu	4	Pudasjärvi, li ja Utajärvi
Eläinlääkäri (ml. johtava eläinlääkäri)	6	Pudasjärvi, li ja Vaala
Eläinlääkärin avustaja	3	Pudasjärvi, li ja Vaala
Ympäristöjohtaja	1	Pudasjärvi
Asiakassihteeri	2	Pudasjärvi
Yhteensä	20	

7

Taulukko 2. Henkilöstöresurssit ympäristöterveydenhuoltoon (*virkojen ja vakinaisten työsuhteiden henkilötyövuosien määrä, näiden lisäksi ympäristöpalveluissa on eri pituisia määräaikaista virkoja ja työsuhteita erityisesti kesäaikaan, joiden vaikutus ympäristöterveydenhuoltoon on otettu huomioon taulukossa 3*)

	HTV
Ympäristötarkastajat	4
Eläinlääkärit	5,5
Eläinlääkärin avustajat	3
Ympäristöjohtaja	0,65
Toimistopalvelut	1
Yhteensä	14,15

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Henkilöstön toimipisteet on sijoitettu lin, Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan kuntiin. Alueellisen toimintayksikön perustamisen yhtenä tavoitteena on ollut henkilöstön erikoistumisen kehittäminen ja osaamisen vahvistaminen. Oulunkaaren alueella työnjako on perustunut suureksi osaksi alueelliseen jakoon johtuen harvasta asutuksesta ja pitkistä etäisyyksistä, mikä heikentää työnjaon ja asiantuntijuuden kehittämismahdollisuuksia. *Talousveden valvonta on keskitetty yhdelle tarkastajalle.* Laitosvalvonta on keskitetty pääasiassa yhdelle tarkastajalle, yhdelle eläinlääkärille ja *ympäristöjohtajalle.* Valvontayksikkö pyrkii tarjoamaan *kesätyöpaikkoja* ja harjoittelupaikkoja alan opiskelijoille sekä mahdollisuuksia opinnäytetyön tekemiseksi. Harjoittelijat eivät voi kuitenkaan tehdä tarkastuksia omatoimisesti.

8

Määräaikaista tai vakituista henkilöstöä palkattaessa henkilön lakisääteinen pätevyys tarkastetaan ympäristöjohtajan toimesta.

Henkilöresurssien jakautuminen eri toimialoille on esitetty taulukossa 3. Taulukossa henkilöresursseihin on laskettu mukaan myös toimisto-, hallinto- ja talouspalveluihin sekä johtamiseen käytettävä työaika.

Taulukko 3. Henkilöstöresurssin jakautuminen eri tehtäväalueille

Toimiala	Suunnitellut resurssit (hvt)		Toimialaa tekevien virkojen lukumäärä	
	2023	2022	2023	2022
Terveysturvallisuuden valvonta	2,46	2,44	4	4
Tupakkalain valvonta	0,16	0,16	3	3
Elintarvikevalvonta	1,97	2,36	6	7
Eläinlääkäripalvelut	8,12	7,85	5,5	6
Eläinsuojeluvalvonta	0,2	0,3	5,5	6
Eläintautivalvonta	0,11	0,11	1	6
Avustavan henkilökunnan lkm	1	1	0	0
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	0,75	0,65	2	1
Yhteensä	14,77	14,87		

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursiivilla. Lisäksi tämän luvun taulukot ovat päivitetty. Tekstistä on poistettu vanhentuneet tiedot Yli-lin suuralueen eläinlääkintähuoltopalvelujen tuottamisesta Oululle sekä Vaalan kunnan ympäristönsuojelun viranomaispalvelujen tuottamisesta ostopalveluina.

2.2. KOULUTUS

Valvontahenkilöstö osallistuu vuosittain sekä valtakunnallisiin että alueellisiin koulutustilaisuuksiin. Koulutuksella vahvistetaan henkilöstön erityisosaamista kunkin viranhaltijan vastuu- ja tehtäväalueen mukaan ja lisäksi vahvistetaan koko toimialaa koskevaa yleisosaamista. Koulutukseen on mahdollista osallistua riippuen vastuualueesta ja ajankohtaisesta koulutustarpeesta. Lisäksi osallistutaan tarpeen mukaan aluehallintoviraston järjestämiin työnohjaustilaisuuksiin. *Pudasjärven kaupunki on ottanut käyttöön 1.1.2023 alkaen Eduhousen ja Hallintoakatemian verkkokoulutusjärjestelmän, jonka verkkokoulutuspalveluun on rajaton käyttöoikeus.*

Koulutussuunnitelma on erillinen ja laaditaan vuosittain osana Pudasjärven kaupungin koulutussuunnitelmaa.

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursiivilla.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

2.3. TIETOJÄRJESTELMÄT JA RAPORTOINTI

Valvontakohdetietoja ylläpidetään ja tarkastustulokset syötetään vuoden 2019 alussa käyttöön otettuun VATI- eli Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään. Vatin tietoihin on eri käyttöoikeuksin pääsy aluehallintovirastolla ja Ruokavirastolla. Myös toiset ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköt näkevät muiden valvontayksiköiden tietoja. Elintarvikevalvonnan Oiva-raportit siirretään Vatista Oivahymy-internetsivustolle (www.oivahymy.fi), jossa raportit ovat julkisesti kuluttajien luettavissa.

Oulunkaaren ympäristöpalveluilla vuoden 2019 loppuun asti käytössä ollut TerveKuu-asiakasrekisteri- ja tiedonhallintaohjelmaa käytetään tarvittaessa valvontahistorian tarkistamiseen, eikä sinne enää syötetä uutta tietoa. Tervekuusta löytyvät vuodesta 2006 lähtien valvontakohteiden perustiedot, päätökset, tarkastuspöytäkirjat, näytteenotto, toimenpiteet, lausunnot yms. Tietokanta on yhdistetty valtakunnalliseen KUTI-tietokantaan vuonna 2010.

Valtakunnallista VYHA- järjestelmää käytetään ympäristöterveydenhuollon valvontatietojen vuosiraportointiin siltä osin kuin tiedot eivät siirry Vatin kautta, valvontasuunnitelmien ja päivitysten toimittamiseen aluehallintovirastolle sekä valvontayksikköä koskevien perustietojen päivittämiseen.

Valvontahenkilöstöllä on käytössä yhteinen verkkokansio. Verkkokansiosta löytyy mm. eri toimialoja koskevia ohjeita ja keskusvirastojen antamia ohjeita, koulutusmateriaalia, tiedotteita, säädöksiä ym. yhteistä aineistoa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Ympäristölautakunnan esityslistojen ja pöytäkirjojen tekemiseen käytetään Dynasty-asianhallintaohjelmaa. Vuoden 2006 alusta alkaen muodostunut arkistoitava aineisto säilytetään Pudasjärven kaupungin arkistossa. *Pudasjärven kaupunki on ottamassa käyttöön sähköistä arkistointia, mutta vielä valvontasuunnitelmaa päivittäessä asiakirjat arkistoidaan paperisina.*

Käytössä olevat tietojärjestelmät:

VATI - Ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä

Tervekuu - Ympäristöterveydenhuollon kohde- ja valvontatietojärjestelmä, jota käytetään v. 2019 alusta alkaen vain valvontahistorian tarkastamiseen (lisäksi käytössä edelleen eläinsuojeluvalvonnan tietojärjestelmänä Oulunkaaren ympäristöpalveluiden eläinlääkintähuollon suunnitelman mukaisesti)

VYHA - Valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä; Käytetään myös valvonnan tulosten raportointiin

Pääsynhallinta - Käytetään tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hakemiseen

RYMY - Ruokamyrkytys-epidemiarekisteritietojärjestelmä; Käytetään elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden raportointiin

Dynasty - Käytetään ympäristöterveydenhuollon osalta vain ympäristölautakunnan esityslistojen ja pöytäkirjojen muodostamiseen (tilanne 1.1.2020); otettaneen käyttöön myös ympäristöterveydenhuollon kaikkien asian- ja asiakirjanhallintajärjestelmäksi viimeistään siinä vaiheessa, kun Pudasjärven kaupunki siirtyy sähköiseen arkistointiin

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla ja lisäksi vanhentuneita tietoja on poistettu.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

2.4. VALVONTA- JA MAKSUTULOJEN KOHDENTUMINEN

Ympäristöterveydenhuollon säännöllinen valvonta on maksullista. Maksuista ja niiden perusteista päättää ympäristölautakunta. Maksutulot tulevat suoraan ympäristöpalvelujen tuloiksi. Säännöllinen maksullinen valvonta on lähinnä tarkastustoimintaa. Esimerkkejä maksullisista muista maksullisista suoritteista: valvontasuunnitelman mukainen viranomaisnäytteenotto, elintarvikehuoneistoilmoituksen käsittely, vesilaitoksen riskinarvioinnin hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittely. *Uutena maksuna vuodesta 2022 alkaen ovat terveydensuojelulain ja elintarvikelain mukaiset perusmaksut valvontakohteilta.*

Toimija maksaa myös viranomaisen ottamien näytteiden lähetys- ja tutkimuskulut.

Maksutaksa löytyy Oulunkaaren ympäristöpalveluiden internetsivuilta osoitteesta

<https://www.pudasjarvi.fi/ymparistoterveys-ja-elaimet/>

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla ja internetosoite on päivitetty.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

2.5. VIESTINTÄ JA TIEDOTTAMINEN

Henkilöstön tehtävät ja yhteystiedot löytyvät yhteistoiminta-alueen kuntien www-sivuilta sekä Oulunkaaren ympäristöpalvelujen internetsivuilta osoitteesta

<https://www.pudasjarvi.fi/ymparistoterveys-ja-elaimet/>

Ohjeistusta sekä lupa- tai ilmoituslomakkeita on saatavilla ympäristöpalvelujen www-sivuilla, missä on myös tämä suunnitelma.

Vuodesta 2020 alkaen toimijoille varataan mahdollisuus vaikuttaa valvontasuunnitelman sisältöön kuuluttamalla valvontasuunnitelmaluonnos ennen kuin sen hyväksyminen menee ympäristölautakunnan käsiteltäväksi. *Valvontasuunnitelman päivityksien osalta kuuluttamista ei tehdä.*

Ajankohtaisista asioista tiedotetaan www-sivuilla. Tarvittaessa, etenkin kiireellisissä tapauksissa, tiedottamiseen voidaan käyttää myös kuntien sosiaalisen median kanavia. Tarkastusten ohessa toimijoille voidaan antaa ohjausta ja neuvontaa varsinkin uudesta lainsäädännöstä ja ohjeistuksesta.

Tarvittaessa järjestetään oman alueen toiminnanharjoittajille neuvonta- ja koulutustilaisuuksia ajankohtaisista aiheista. Valvontayksikön viranhaltijat voivat pyynnöstä osallistua luennoitsijana koulutustilaisuuksiin, joita yhteistyötahot järjestävät.

Ympäristölautakunnan esityslistat ja kokouspöytäkirjat ovat luettavissa Pudasjärven kaupungin internetsivujen kautta.

Viestinnässä noudatetaan Pudasjärven **kaupungin viestintäsuunnitelmaa**.

Pääasiallinen tiedotusvastuu on ympäristöjohtajalla tai hänen sijaisellaan.

Oulunkaaren ympäristöpalvelujen erityistilannesuunnitelmassa on suunniteltu tiedottamiskäytännöt poikkeuksellisissa ja erityisissä tilanteissa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Henkilöstöllä on käytössään kannettavat tietokoneet ja matkapuhelimet, joilla voi käyttää myös sähköpostia ja osallistua videoneuvotteluihin. Tavoitettavuus on järjestetty siten, että lomalla tai muuten töistä poissa oleva henkilö tekevät soitonsiirron toisen työssä olevan henkilön puhelimeen tai nauhoittaa vastaajaan tiedotteen. Eläinlääkäripäivystyksen lisäksi muuta päivystystä ei ole virka-ajan ulkopuolella.

Lisäksi osalla henkilöstöstä on varajärjestelmänä viranomaisverkon VIRVE-päätelaite.

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla ja lisäksi vanhentuneita tietoja on poistettu.

2.6. LABORATORIOT, JOIHIN TOIMINTA TUKEUTUU

Viranomaisvalvonnan näytteet tutkitaan hyväksytyssä laboratoriossa. Maantieteellisistä syistä suurin osa tutkimuksista teetetään Scanlab Oy:n tai Eurofins Ahma Oy:n laboratorioissa Oulussa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

2.7. VARAUTUMINEN ERITYIS- JA HÄIRIÖTILANTEISIIN

Varautuminen elintarvikkeista tai vedestä aiheutuviin vaaratilanteisiin on kuvattu Oulunkaaren ympäristöpalveluiden erityistilannesuunnitelmassa. *Oulunkaaren ympäristölautakunta on hyväksynyt erityistilannesuunnitelma 1.10.2020 § 69 ja se on ollut voimassa 1.12.2020 alkaen.* Lisäksi erityistilannesuunnitelman mukaisesti suunniteltua toimintaa harjoitellaan vähintään kerran 2020-2024 välisenä aikana. Oulunkaaren ympäristöpalvelut osallistuvat muihin kunnassa tai alueella järjestettäviin valmiusharjoituksiin. Kaikella harjoittelulla turvataan se, että todellisessa häiriötilanteessa pystytään ehkäisemään, selvittämään ja poistamaan häiriön aiheuttamat terveyshaitat, häiriön vaikutukset saadaan rajoitettua mahdollisimman vähäisiksi ja häiriöstä toipuminen tapahtuu mahdollisimman nopeasti. Lisäksi muihin kuin oman yksikön sisäisiin harjoituksiin osallistumalla kehitetään Oulunkaaren ympäristöpalveluiden omaa varautumista ja viranomaisyhteistyön sujuvuutta ja kehittämistä.

Oulunkaaren ympäristöpalveluissa on valtioneuvoston asetuksen (1365/2011) mukaisesti nimetty vaatimusten mukaisella kokoonpanolla epidemiaselvitystyöryhmä elintarvike- ja talousvesivälitteisten epidemioiden selvittämiseksi. Ryhmän kokoonpano on yhteystiedoin ja vastuualuein kirjattu Oulunkaaren ympäristöpalveluiden erityistilannesuunnitelmaan. Erityistilannesuunnitelmaan on suunniteltu ennakolta toimia häiriö- ja erityistilanteita varten, muiden tehtävien hoito erityis- ja häiriötilanteiden aikana sekä häiriötilanteesta normaalitoimintaan palautuminen.

Vesi- ja elintarvike-epidemioiden selvittämiseksi olemassa oleva lakisääteisen epidemioiden selvitystyöryhmä kutsutaan ympäristöjohtajan toimesta koolle kerran vuodessa, ellei työryhmää ole toiminut viimeisen vuoden aikana epidemian selvittämiseksi tositilanteessa. Ryhmä toimii nykyisin käytännössä sähköpostiviestiketjuin, mikä on osoittautunut erittäin hyväksi toimintatavaksi.

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla ja lisäksi vanhentuneita tietoja on poistettu.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

3. SUUNNITELMALLISEN VALVONNAN YLEINEN SISÄLTÖ

3.1. YLEISTÄ

Keskeinen lainsäädäntö, johon tämän valvontasuunnitelman mukainen valvonta perustuu, on esitetty liitteessä 1. Tässä luvussa käydään läpi yleisiä periaatteita ja toimintatapoja, jotka ovat yhteisiä kaikille valvonnan toimialoille. Valvonnan sisältöä on tarkemmin kuvattu tämän suunnitelman toimialakohtaisissa osissa luvuissa 4-6.

Päivitys 2023:

Uusi elintarvikelaki astui voimaan vuonna 2021, lisäksi terveydensuojelulain päivitys astui voimaan 2022 alusta.

3.2. TOIMINNAN LAADUN KEHITTÄMINEN

Terveydensuojeluvalvonnan laadun varmistamiseksi ja kehittämiseksi on käytössä Valviran kehittämä ja ylläpitämä valvontaohjeisto, joka on käytettävissä Valviran www-sivuilla. Valvontahenkilöstö käyttää laatujärjestelmää ja ohjeistoa soveltaen sitä paikalliselle tasolla

Lisäksi valvojen käytössä on Ruokaviraston Pikantti-ekstranet. Varsinaisen laatujärjestelmän käyttöönottoa selvitetään v. 2020 aikana. Valvonnassa käytettävät mittalaitteet kalibroidaan alkuvuodesta 2020. Valvonnan yhdenmukaiseen varmistamiseksi tarkastajat pitävät säännöllisesti työkokouksia.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden omat toiminnan laadun parantamista koskevat tavoitteet suunnitelmakaudella 2020-2024 ovat:

1. Valvontatoimenpiteet dokumentoidaan asianmukaisesti (kaikki kirjataan Vatiin).
2. Korjaavien toimenpiteiden tarkastaminen kirjataan (uusintatarkastuskertomuksen luominen, jotta asiakirjat osoittavat puutteen korjaamisen tarkistetuksi; puutteesta riippuen uusintatarkastus voidaan tehdä asiakirjatarkastuksena).
3. Kaikki viranomaisen asiakirjat päätyvät asianmukaisesti arkistoiduiksi.
4. Pakkokeinojen käyttämistä tehostetaan (korjattavaksi määrätyn puutteen korjaamattomuus johtaa pakkokeinojen käyttämiseen aiempaa tehokkaammin)

Keskeinen osa laadun parantamista ovat aluehallintoviraston tekemät ympäristöterveydenhuollon arviointi- ja ohjauskäynnit. Kehitysehdotukset on huomioitu tässä valvontasuunnitelmassa.

Päivitys 2023:

Laatujärjestelmää ei ole otettu vielä käyttöön. Valvonnassa käytetyt mittalaitteet ovat kalibroitu 2020. Valvojat ovat pitäneet ja pitävät jatkossakin säännöllisesti yhteispalavereita sekä -tarkastuksia, joilla tuetaan valvonnan laadun yhdenmukaisuutta.

3.3. TARKASTUSTIHEYS JA RISKINARVIOINTI

Säännöllisen valvonnan kohteiden tarkastustiheydet on esitetty taulukkoina toimialakohtaisissa suunnitelmissa. Tarkastustiheydet perustuvat:

- a) jokaiselle kohteelle suoritettuun riskinarvointiin ja/tai
- b) keskusvirastojen antamiin suosituksiin tarkastustiheyksistä

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Tarkastustiheydet vaihtelevat käytännössä välillä 0,5 - 1 x keskusvirastojen suosittelema tiheys. Tarkastustiheyksiä on alennettu perusteina toiminnan pienuus ja kausiluonteisuus. Esimerkiksi osa alueen kala-alan laitoksista toimii esimerkiksi vain kaksi kuukautta vuodessa vuosituotannon ollessa vain muutamia tuhansia kiloja.

Päivitys 2023:

Ruokavirasto ja Valvira ovat viime vuosina muuttaneet jonkin verran eri valvontakohdetyyppien riskien arviointia ja siihen liittyvää tarkastustiheyttä. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvontakohteiden tarkastustiheydet ja riskinarviointi päivitetään Vati-järjestelmään 2023 alkuvuodesta vastaamaan virastojen nykyohjeistusta. Kohdekohtaisessa arvioinnissa otetaan huomioon myös enemmän valvontahistoria, jolla voidaan vähentää tai lisätä kohteen tarkastusmääriä.

18

3.4. TARKASTUKSEN SISÄLTÖ JA TARKASTUKSEEN KÄYTETTÄVÄ AIKA

Valvontasuunnitelman mukainen tarkastus on ennalta suunniteltu, määrävälein toistuva ja maksullinen. Tarkastuksen tarkoituksena on arvioida ja selvittää toiminnan vaatimuksenmukaisuutta tai terveyshaitan esiintymistä. Jos suunnitelman mukaisessa tarkastuksessa todetaan sellaisia epäkohtia, joiden poistamisen valvonta edellyttää uusintatarkastusta, kuuluu uusintatarkastuskin maksulliseen valvontasuunnitelman mukaiseen toimintaan.

Valvontasuunnitelman mukaisen toiminnan lisäksi valvontaan kuuluu myös sellaisia tarkastuksia, neuvontaa ja ohjausta, joita ei ole enakkoon suunniteltu, ja jotka eivät ole maksullisia. Ne voivat olla esim. valitustapauksia, erityisen terveyshaitan selvittämistä tai muita ennakoimattomia tilanteita.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Tarkastukseen kuuluu:

- a. Tarkastukseen valmistautuminen. Käydään läpi kohteen asiakirjat, luvat, tarkastushistoria, mahdolliset valitukset ja viranomaisnäytteiden tutkimustulokset.
- b. Tarkastus, jonka sisältöön vaikuttaa toimiala ja toiminnan luonne. Tarkastetaan toimitiloja, toimintatapoja ja henkilökuntaa koskevien vaatimusten toteutuminen.
- c. Tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastuksesta kirjoitetaan aina tarkastuskertomus, vaikka huomautettavaa ei olisikaan. Valvonnan tarkoitus, sovellettu lainsäädäntö, annetut määräykset määräaikoineen, ohjeet tai muu tarkastuksen tulos raportoidaan.
- d. Laskutus.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on annettu suosituksia kullakin toimialalla erityyppisten tarkastuskohteiden tarkastukseen käytettävästä ajasta.

Oulunkaaren ympäristöpalveluissa tarkastuksen vähimmäiskesto sisältäen valmistautumisen tarkastukseen, tarkastuksen kohteessa, tarkastuskertomuksen laatimisen ja laskutuksen on **kolme tuntia**.

Valvontaan kuuluu ohjauksen, neuvojen ja kehotuksien antaminen. Tilanteen niin edellyttäessä valvontaa tehostetaan erityislaeissa säädetyillä pakkokeinoilla.

Suoritettavat suunnitelmalliset tarkastukset ilmenevät vuosittain päivitettävistä tarkastajakohtaisista tarkastussuunnitelmista, jotka eivät ole julkisia.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Päivitys 2023:

Tarkastuskertomukset tehdään valvontatietojärjestelmä Vatiin ja tarkastuskertomukset lisäksi tulostetaan Dynasty- arkistointiohjelmaan. Tarkastajakohtaisten suunnitelmien Oulunkaaren ympäristöpalveluiden maksutaksa päivitettiin 2022. Maksutaksaan tehtiin uusintatarkastusten ja ilmoitusten käsittelyn maksuihin pieniä muutoksia.

20

3.5. VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI SEKÄ RAPORTOINTI

Vuosittain seurataan ja arvioidaan valvontasuunnitelman toteutumista seuraavilla perusteilla:

- Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- Tarkastusten ja näytteiden määrä suhteessa suunnitelmaan
- Valvonnasta saadut tulot
- Voimavarojen riittävyys suhteessa valvontatarpeeseen
- Voimavarojen käyttö suunnitelmalliseen valvontaan ja muihin tehtäviin.
- Yhteistoiminta-alueen toimivuus ja toiminnan kehittämistarpeet.

Jokaiselta vuodelta laaditaan **valvontasuunnitelman toteutumisen arviointiraportti**. Raportti käsitellään ympäristölautakunnassa ja sitä hyödynnetään toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä kehittämisessä. Arviointiraporttia hyödynnetään valvontasuunnitelman päivittämisessä ja seuraavan valvontasuunnitelman laatimisessa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Päivitys 2023:

Valvonnan perusmaksu

Uusi elintarvikelaki tuli voimaan 2021 toukokuussa ja terveydensuojelulain muutos astui voimaan 2022 alusta. Molemmissa laissa tarkennettiin ilmoitusvelvollisuutta ja valvonnan maksullisuutta ja lisäksi tuotiin kokonaan uusi vuosittainen valvonnan perusmaksu. Maksu koskee lähes kaikkia valvonnassa olevia kohteita.

Perusmaksulla katetaan sellaisen suunnitelmallisen valvonnan kuluja, jolle ei voida määrittää suoriteperusteista maksua tai johon suoriteperusteinen maksu ei muuten sovellu.

4. ELINTARVIKEVALVONTA

4.1. YLEISTÄ

Elintarvikevalvontasuunnitelma perustuu *Elintarvikelain 297/2021 39 §:ään*, jonka mukaan kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva elintarvikevalvontasuunnitelma siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Hyvin toimiva viranomaisvalvonta auttaa toimijoita toimimaan oikein ja vahvistaa heidän kilpailukykyään. Suunnitelman tavoitteena on myös, että viranomaisvalvonta toimii tehokkaasti ja riskiperusteisesti. Ruokaketjun valvonnan tavoitteena on myös kitkeä mahdollinen petoksellinen ja rikollinen toiminta hyvissä ajoin pois luomasta epätervettä kilpailua ja yrityskulttuuria.

Kunnan valvontaviranomaisen tehtäviin kuuluu myös elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen sekä elintarvikesäännösten mukaisten

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk **xx/x 2023 § xx**

ilmoitusten ja raporttien tekeminen AVI:lle ja Ruokavirastolle. Kunta osallistuu alueellaan terveydelle vaarallisten tuotteiden takaisinvetoihin ja muihin toimenpiteisiin. Valituksiin tai epäilyihin liittyvät valvontatoimenpiteet aloitetaan viivytystä.

Myös hyväksymis- ja rekisteröintivelvoitteen ulkopuolelle jäävää elintarviketoimintaa valvotaan tarvittaessa, esim. vähäriskinen ja pienimuotoinen elintarvikkeiden valmistus, myynti ja tarjoilu muun elinkeinotoiminnan yhteydessä tai elintarviketoiminta, jossa kyseessä ei ole elinkeinonharjoittaminen (esim. yhdistysten ja järjestöjen myyjäiset, ruoka-aputoiminta) tai yksityishenkilönä tapahtuva toiminta (esim. leivonnaisten myynti tai pop-up ravintolatoiminta).

Vuoden 2020 alusta voimaan tulleiden elintarvikelain muutosten myötä kotona tapahtuva elintarviketoimintaan voidaan tehdä tarkastuksia tarvittaessa ja toimijan luotettavuuden arviointi tuli myös valvonnan piiriin. Omavalvontasuunnitelmien laatimisvelvoite kirjallisena poistui pienten toimijoiden osalta ja omavalvontasuunnitelman voi yleensäkin tehdä aiempaa keveämpänä ja osana yrityksen laatujärjestelmää.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin. Lisäksi luku 4.12. VALVONTAYKSIKÖN JULKAISEMAT OHJEET JA TIEDOTTEET on poistettu, koska se ei ole tarpeellinen valvontasuunnitelmassa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

4.2. ELINTARVIKEVALVONTAKOHTEIDEN KARTOITUS

Kohteet, joissa tapahtuu elintarvikkeiden käsittelyä elintarvikelain tarkoittamalla tavalla, on kartoitettu ja rekisteröity kohderekisteriin (10 §, 11 §). Kunnan tulee ylläpitää Ruokaviraston pitämää rekisteriä valvomistaan elintarvikehuoneistoista. Lisäksi kunnan tulee pitää ajan tasalla Ruokaviraston alkutuotantopaikkarekisteriä.

Elintarvikevalvontakohteiden tietoja päivitetään ajan tasalle valtakunnalliseen järjestelmään tarvittaessa.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

4.3. RISKINARVIOINTI

Elintarvikevalvontakohteiden tarkastustiheys ja tarkastukseen käytettävä aika perustuu valvontakohteen riskinarviointiin, jota varten arvioidaan toiminnan laajuus, luonne, toimitilat, laitteet, tuotantomenetelmät ja omavalvonnan toimivuus sekä valvontahistoria. Arvioinnin tuloksena toimijalle annetaan riskiluokka, joka kirjataan VATI-järjestelmään. Vähäriskisen toiminnan tarkastustiheys on pienempi kuin korkeampiriskisen.

Riskinarviointi perustuu Eviran ohjeisiin 16044/1. *Elintarvikehuoneiston kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen 10503* ja elintarvikehuoneiston omavalvonnan riskiperusteinen valvonta 16043/1. Em. ohjeissa esitettyjen tuotannon luonteeseen ja laajuuteen perustuvien tarkastuskertojen määriä voidaan pitää suunnitelmia laadittaessa keskiarvoina, joita viranomaisen voi riskitekijöiden arviointiin perustuen lisätä tai vähentää korkeintaan 50 %. Tarkastuskertoja voidaan vähentää 50 % ainoastaan perustellusta syystä, kun kohteen todetaan täyttävän omavalvonnaltaan

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

sekä rakenteiltaan ja toiminnoiltaan kaikki lainsäädännön vaatimukset.

Tarkastuskertoja voidaan lisätä 50 %, kun havaitaan sellaisia riskitekijöitä, jotka eivät ole hallinnassa. Myös suositeltua aikaa voidaan perustelluista syistä lisätä tai vähentää.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

24

4.4. TARKASTUS JA SEN SISÄLTÖ

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaisesti suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely. Tarkastus voi pitää sisällään useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä. Tarkastuspöytäkirjasta tulee käydä selville, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen laajuus ja aikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen tarkastuksen lisäksi myös valmistautumiseen käytetty aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

Elintarvikevalvonnassa tarkastustoiminta on oleellinen osa selvitettäessä valvottavan kohteen ja toiminnan vaatimustenmukaisuutta ja tarkastukset tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta. Tarkastustoiminnan yleisenä sisältönä pidetään minkä tahansa näkökohdan tutkimista sen toteamiseksi, onko näkökohta vaatimusten mukainen. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, toiminnanharjoittajan asiakirjoihin ja tuotteisiin. Valvontaohjelma-asetuksen (78/2011) mukaisesti tarkastukset voivat sisältää myös näytteiden ottoa ja mittauksia valvontakohteen, toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Suurin osa suunnitelmallisista tarkastuksista on Oiva-järjestelmän mukaisia tarkastuksia. Oiva-järjestelmän mukainen tarkastuskertomus tehdään Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti VATI-järjestelmän kautta. Oiva-raportti on julkinen Ruokaviraston ylläpitämän www.oivahymy.fi internetsivuston kautta. Valvonnassa hyödynnetään Ruokaviraston ekstranettiä Pikanttia.

Kohteen tarkastuksista vastaava viranhaltija päättää tarkemmin tarkastusten sisällöstä. Henkilökohtaisissa tarkastussuunnitelmissa huomioidaan myös uusintatarkastukset ja niihin sisällytetään valvontakohteiden riskinarviointi.

V. 2020 aikana kiinnitetään huomiota kaikkien uusintatarkastuksen suorittamiseen kohtuullisessa ajassa, mikä on tärkeää myös valvonnan tasapuolisuuden kannalta.

Pieni osa tarkastuksista voidaan tehdä asiakirjatarkastuksina. Myös asiakirjatarkastukset ovat maksullisia. Ellei toimija toimita asiakirjatarkastusta varten pyydettyjä asiakirjoja, suoritetaan tarkastuskäynti. Kiinnitetään huomiota siihen, että jokaisen tarkastuskertomuksen loppuun sisältyy säädösluettelo.

Valvonnan kattavuuden varmistamiseksi tulee varmistua siitä, että kaikki rivit tulevat tarkastetuiksi kolmen vuoden sisällä. Tarvittaessa tarkastajakohtaiseen tarkastussuunnitelmaan merkataan kulloinkin tarkastettaviksi suunnitellut rivit. Suunnitelma ei estä tarkastamasta havaittuja asioita myös muilta kuin suunnitelluilta riveiltä.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Vuosina 2018-19 tuli valvottavaksi asetus koskien syöpävaarallisen akryyliamidipitoisuuden vähentämistä elintarvikkeissa. Asetuksen mukaan elintarvikealan toimijoiden on toteutettava toimintansa kokoon ja luonteeseen suhteutettuja pakollisia toimenpiteitä akryyliamidipitoisuuden vähentämiseksi. Suuri riski korkeille akryyliamidipitoisuuksille liittyy esimerkiksi peruna- ja viljapohjaisten tuotteiden paistamiseen ja paahtamiseen.

26

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

4.5. TARKASTUSTIHEYDEN MÄÄRITTELY

Tarkastuskertojen määrä riippuu riskinarvioinnin tuloksesta, katso kohta 4.3.

4.6. NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA

Näytteidenotto- ja tutkimussuunnitelma perustuu kohteiden riskinarviointiin ja aikaisemmin ko. kohteesta otettujen näytteiden tutkimustuloksiin.

Em. painopisteitä noudattava näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma sisällytetään tarkastajakohtaiseen valvontakohteiden tarkastussuunnitelmaan.

Näytteenotossa painopistealueena on alueella toimivien hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valmistamat tuotteet ja tuotantoympäristö omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi.

Näytteitä on suunniteltu otettavan vuosina 2020-2024 noin 35 kpl vuodessa.

Vuonna 2020 osallistuttiin valtakunnalliseen ja alueelliseen näyteprojektiin.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Laitosvalvonnan suunnitellut näytteet / vuosi, yhteensä kpl

Listerianäyte ympäristöstä	22
Listerianäyte tuotteesta	4
Salmonellanäyte tuotteesta	2
Muu mikrobiologinen näyte tuotteesta	2
Antibioottinäyte raaka-aineesta	1
Suolapitoisuus tuotteesta	1
Muu kemiallinen näyte tuotteesta	1
Elintarvikehuoneiston talousvesi	2

27

4.7. DELEGOINNIT

Oulunkaaren ympäristölautakunta päätöksellään 24.6.2021 § 155 on siirtänyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista toimivaltaansa Oulunkaaren ympäristöpalvelujen viranhaltijoille.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

4.8. LAATUJÄRJESTELMÄ

Elintarvikevalvonnan laatu järjestelmää ei ole otettu käyttöön v. 2023 mennessä. Ks. kohta 3.2. Toiminnan laadun kehittäminen.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

4.9. LAITOSVALVONTA

Elintarvikehuoneistot jaetaan ilmoitettaviin ja hyväksyttäviin elintarvikehuoneistoihin eli laitoksiin.

Elintarvikealan toimijan, joka harjoittaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyä ennen vähittäismyyntiä, tulee toimijan hakea elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi.

Hakemus tehdään, kun uusi toiminta aloitetaan tai toiminta muuttuu olennaisesti. Laitokset jaetaan toiminnan mukaisesti liha-alan, kala-alan, maitoalan ja muna-alan laitoksiksi. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden alueella on liha-alan, kala-alan, maitoalan laitoksia. Laitoksen toiminnan voi aloittaa, kun viranomainen on tehnyt asiasta hyväksytyn päätöksen.

Päivitys 2023:

Uuden elintarvikelain mukaisesti elintarvikehuoneistot jaetaan rekisteröityihin ja hyväksytyihin elintarvikehuoneistoihin. Alkutuotannon toimija, joka harjoittaa itujen alkutuotantoa, tulee jatkossa myös hakea valvontaviranomaiselta ennen toiminnan aloittamista.

Elintarvikealan toimijan, joka harjoittaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyä ennen vähittäismyyntiä, tulee toimijan hakea elintarvikehuoneiston hyväksymistä.

Hyväksytyt elintarvikehuoneistot jaetaan toiminnan mukaisesti liha-alan, kala-alan, maitoalan ja muna-alan toimintoihin. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden alueella on liha-alan, kala-alan, maitoalan laitoksia.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen valvonta on jaettu vuodelle 2023 ympäristöjohtajan, johtavan eläinlääkärin sekä yhden ympäristötarkastajan kesken.

Poistettu ohjeistus, joka ei ole tarpeen olla valvontasuunnitelmassa.

29

4.10. ALKUTUOTANNON HYGIENIAVALVONTA

Alkutuotannon hygienian valvonnalla on perinteisesti tarkoitettu pääasiassa maidontuotantotilojen hygieniatarkastuksia. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden alueella suunnitelmallisten alkutuotannon hygieniatarkastusten piirissä ovat myös lihantuotantotilat. Alkutuotannon hygieniatarkastuksia voidaan kohdistaa myös kalastukseen, hunajantuotantoon ja kasvituotantoon.

Aloitettaessa kotieläintenpito tuotantotarkoituksessa tulee tehdä alkutuotantoilmoitus Oulunkaaren ympäristöpalveluille. Lomake löytyy Oulunkaaren ympäristöpalveluiden internetsivuilta osoitteesta: <http://www.pudasjarvi.fi/asukkaille/asiointi-ja-neuvonta/lomakkeet> Ilmoitus on maksuton. Alkutuotannon hygienian suunnitelmallinen valvonta on *maksutonta*. *Mahdollinen uusintatarkastus on maksullinen.*

4.10.1. ALKUTUOTANNON HYGIENIATARKASTUS

Maidontuotantotilan hygieniatarkastus tehdään maidontuotantotilalle keskimäärin viiden vuoden välein. Muun kotieläintuotannon tarkastus on suunniteltu tehtäväksi keskimäärin viiden vuoden välein tai vain tarvittaessa eläinmäärästä ja/tai tarkastushistoriasta riippuen.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, johon kirjataan mahdolliset kehotukset epäkohtien korjaamiseksi määräaikoineen. Mikäli tarkastuskertomukseen kirjattuja kehotuksia ei noudateta, toimijalle lähetetään kuulemiskirje, minkä jälkeen asiassa voidaan antaa kuulemisen vastauksen huomioiden hallintopäätös, jossa asia määrätään velvoittavasti korjattavaksi. Päätöksen liitetään ohjeet muutoksen hakemiseksi. Tarkastuksella havaituista puutteista osa voi johtaa maataloustukimienyksiin aluehallintoviraston tekemän valvonnan hallinnollisen laajennuksen seurauksena.

Tarkastus suoritetaan Ruokaviraston alkutuotannon tarkastusohjeiden mukaisesti. Ohje löytyy internetosoitteesta: <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yriytykset/elintarvikeala/alkutuotanto/>

Oulunkaaren ympäristöpalveluissa alkutuotannon hygieniatarkastuksesta ilmoitetaan etukäteen ensisijaisesti kirjeitse. Kirjeessä luetellaan mm. tarkastukselle varattavat asiakirjat. Ennakkoilmoituksen käyttämisestä on pidetty kohtuullisena suuresta tarvittavien asiakirjojen määrästä johtuen. Uusintatarkastukset tehdään pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta.

Vuonna 2023 suunnitellaan tehtäväksi n. 30 hygieniatarkastusta vuodessa.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

4.11. PAINOPISTEALUEET

Elintarvikeketjun valvonnan erityisiksi kehittämiskohteiksi on nimetty seuraavat asiat:

Päivitys 2023:

- 1. Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio (valvontatulokset ohjaamaan valvontaa (lämpötilahallinta, markkinointi, elintarvikkeiden jäljitettävyyys), valvojan työkalupakki, kohteet valvonnan piiriin, sähköisen asioinnin kehittäminen)
→ Tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja vahvistaa valvojen ja toimijoiden osaamista, sekä vahvistaa valvonnassa tarvittavan tiedon löytymistä helposti
→ Tämä edellyttää ideointia, työpajatyöskentelyyn ja kyselyihin osallistumista, sekä valvontarekisterin ja nettisivujen jatkuvaa päivittämistä*
- 2. Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä (elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen, petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen luonnonmukaisessa tuotannossa)
→ Tarkoituksena kehittää viranomaisyhteistyötä ja siten lisätä viranomaisten osaamista tunnistaa petoksellinen toiminta aiempaa paremmin
→ Tämä edellyttää eri viranomaistahojen (Ruokavirasto, AVI, Poliisi, Tulli) järjestämiin koulutuksiin osallistumista sekä osallistumista mahdollisiin rikosepäilyihin viranomaisyhteistyönä*
- 3. Valmius ja kriisinhallinta (pandemiavalmiuden kehittäminen, koronapandemian opit elintarvikevalvonnassa)
→ Tarkoituksena kehittää elintarvikevalvonnan kriisivalmiutta, mikä edellyttää valmiussuunnitelmien kehittämistä ja päivittämistä koronapandemiasta saatujen kokemusten perusteella, sekä eri valvontasektoreiden ja hallinnon tasojen toimintojen yhteensovittamisen edistämistä*

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

5. TERVEYDENSUOJELUN VALVONTA

5.1. TERVEYDENSUOJELUVALVONNAN TARKOITUS JA TAVOITE

Terveydensuojelun tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Tavoitteena on myös ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa.

Terveyshaitalla tarkoitetaan ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä.

Terveydensuojelulain mukaisesti kunnan on alueellaan edistettävä ja valvottava terveydensuojelua, jotta kunnan asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on paitsi tiedotettava terveydensuojelusta, mutta myös annettava terveydensuojelua edistävää ohjausta ja neuvontaa. Kunnan terveydensuojeluviranomaisena toimii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimikunta, joka Pudasjärven, lin, Vaalan ja Utajärven alueella on Oulunkaaren ympäristölautakunta. Lautakunta on delegoinut päätösvalta alaisuudessaan toimiville viranhaltijoille. Vakinaisen henkilöstön lisäksi valvontatyöhön voivat osallistua esimerkiksi harjoittelijat tai opinnäytetyön tekijät. He toimivat aina viranhaltijan ohjauksessa suorittaen osaamistasolleen sopivia tehtäviä, kuten näyttötoimintaa.

Kunnassa on laadittava ja hyväksyttävä terveydensuojelun valvontasuunnitelma, jotta voidaan taata säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan olevan laadukasta, riskeihin perustuvaa sekä terveyshaittoja ehkäisevää. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden terveydensuojelun valvontaohjelma on laadittu

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

terveydensuojelulakiin sekä terveydensuojelun valtakunnalliseen valvontaohjelmaan pohjautuen. Näin voidaan yhtenäistää koko maan valvontakäytäntöjä, ja saadaan toiminnanharjoittajat samanarvoiseen asemaan valvonnan tiheydessä ja laadussa. Lisäksi rajalliset valvontaresurssit saadaan kohdistettua tehokkaasti ja suunnitelmallisesti elinympäristön terveellisyysedistämiseen, kun valvonnassa huomioidaan kutakin ajanjaksoa koskevat valvonnan painopisteet.

33

5.2. SUUNNITELMALLISEN VALVONNAN KOHTEET

Terveydensuojelun suunnitelmallisen valvonnan kohteet ovat ilmoituksen tai hyväksynnän vaativia.

Terveydensuojelulain (13.§) mukaan ilmoitettavat kohteet

Terveydensuojelulain mukaisesti toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle:

- 1) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa [\(308/2006\)](#) tarkoitetun majoitusliikkeen käyttöönotosta;
- 2) yleisölle avoimen kuntosalin ja muun liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, uimalan ja uimarannan käyttöönotosta;
- 3) päiväkodin ja kerhon sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta, korkeakoulutusta, taiteen perusopetusta tai vapaata sivistystyötä järjestävän oppilaitoksen ja opetuksen järjestämipaikan käyttöönotosta;
- 4) jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön sekä vastaanottokeskuksen käyttöönotosta;
- 5) solariumpalvelun, ihoa rikkovan toiminnan ja erityistä hygieniaa edellyttävän kauneushoitolan käyttöönotosta;

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

6) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveystahtia.

Vastaava ilmoitus on tehtävä myös silloin, jos edellä luetellussa toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia. Mikäli toimipaikan toiminnanharjoittaja vaihtuu, on uuden toiminnanharjoittajan ilmoitettava toiminnanharjoittajan vaihtumisesta kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa.

Talousvettä toimittavan laitoksen sekä toiminnanharjoittajan, joka ottaa talousvettä omilla laitteilla käytettäväksi osana julkista tai kaupallista toimintaa, on tehtävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus uudesta vedenjakelualueesta. Yhteisessä käytössä olevan vedenottamon tai vesisäiliön omistajan on tehtävä mainitussa pykälässä tarkoitettu ilmoitus, jos vettä otetaan vedenkäyttäjien omilla laitteilla talousvetenä käytettäväksi yhteensä vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin.

Terveydensuojelulain (18.§) mukaan hyväksyttävät kohteet

Talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin toiminta on hyväksytty. Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Suunnitelmallisen valvonnan kohteiden toimintaluokat ja -tyypit

Suunnitelmallisen valvonnan kohteet jaotellaan toimintaluokan ja -tyypin mukaisesti (Taulukko 4).

Taulukko 4. Terveystensuojeluvalvonnan suunnitelmalliset kohteet

Toimintaluokka	Toimintatyyppi
	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)
Talousveden toimittaminen	- EU-raportoitava vedenjakelualue, vedentoimitus vähintään 1000 m3 päivässä tai vähintään 5000 henkilölle
	- Muu vedenjakelualue, vedentoimitus 10 - 999 m3 päivässä tai 50 - 4999 henkilölle
	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)
	- Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m3 /vrk tai alle 50 henkilölle
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Tukkulaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)
Kokoontuminen, julkiset huvija kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat, kasarnit jne.
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito
	Solarium
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat
	Vanhainkodit ja vastaavat
	Muut sosiaalialan yksiköt
Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä
	Pienet yleiset uimarannat
	Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas
	Yleiset saunat
	Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin ja poistettu vanhentunutta tietoa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

5.3. TARKASTUKSET

Terveysuojelulain nojalla tehtävä valvontatarkastus on yksi keskeinen terveysuojellun säännöllisen valvonnan valvontatoimi. Tarkastuksen tarkoituksena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveystahtaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa terveystahtaa aiheuttavia tekijöitä ja/tai olosuhteita. Terveysuojeluviranomainen antaa vaadittavat ohjeet, toimenpidekehotukset ja -määräykset, jos tarkastuksella todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa.

Terveysuojelun tarkastuksilla tarkastetaan, että terveysuojelulakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin kirjatut vaatimukset täyttyvät valvontakohteessa. Tarkastuksen sisältö määräytyy yksityiskohtaisemmin sen mukaan, millaiseen kohteeseen tarkastus tehdään. Tarkastus voi kohdistua esimerkiksi tiloihin, olosuhteisiin, omavalvontaan, asiakirjoihin ja toimintatapoihin. Tarkastus voidaan tehdä tarkastuskäyntinä tai asiakirjatarkastuksena ja yksittäinen tarkastus voi käsittää koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Pelkkä näytteenottokäynti ei ole tarkastus.

Terveysuojelulakiin on 2022 alusta tuotu asiakirjatarkastuksen käsite. Sillä tarkoitetaan tarkastusta, jonka valvontaviranomainen tekee tarkastelemalla valvontakohteen tietoja muualla kuin valvontakohteeseen kuuluvassa tilassa. Asiakirjatarkastus vastaa laajuudeltaan valvontakohteessa tehtävää tarkastusta ja siitä tehdään myös oma tarkastuskertomus. Asiakirjatarkastus voidaan tehdä tilanteissa, joissa tarkastus ei edellytä tarkastuskohteen olosuhteiden havainnointia eikä valvontakohteessa paikan päällä käymisellä saada lisäarvoa asian selvittämiseen tai valvontakohdetta ei voida tarkastaa kohteessa käymällä. Asiakirjatarkastuksen tulisi kohdistua tiettyä asiaa tai asiakokonaisuutta koskevan yksiselitteisen tiedon selvittämiseen. Asiakirjatarkastuksia ovat esimerkiksi kotirauhan piirissä olevan ilmoitusvelvollisen toiminnan toiminnanharjoittajan antaman selvityksen

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

tarkistaminen. Asiakirjatarkastuksilla ei kuitenkaan tarkoiteta esimerkiksi viranomaisen antamaa ohjausta ja neuvontaa tai lausuntojen antamista.

Valvontatarkastuksen yhdenmukaisuuden ja toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi Oulunkaaren ympäristöpalveluiden tarkastustyön perustana ovat Sosiaali- ja terveysalan valvonta- ja lupaviraston, Valviran, laatimat lakien ja asetusten soveltamisohjeet ja valvontaohjeisto sekä yksikön oma laatujärjestelmä. Valvonnan henkilöstö kokoontuu säännöllisesti työkokouksiin. Aktiivista viestintää harjoitetaan niin oman yksikön viranhaltijoiden kuin oman yksikön ulkopuolisten ympäristöterveydenhuollon toimijoiden kanssa erilaisia viestinnän apuvälineitä, kuten puhelinta, sähköpostia ja etäviestintäsovelluksia ja -ohjelmia käyttäen.

Tehdystä tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, johon kirjataan kaikki tarkastetut asiat riippumatta siitä, havaitaanko niissä epäkohtia. Lisäksi tarkastuskertouksiin kirjataan aina tarkastuksen lakiperusteet. Tarkastustietojen keräämiseen ja tarkastuskertomuksen laadintaan käytetään valtakunnallista VATI-järjestelmää.

Tarkastuksista ja muista Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvontatoimista laskutetaan maksutaksan mukainen maksu.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

5.4. VALVONTAKOHTTEIDEN RISKILUOKITUS, RISKINARVIOINTI JA TARKASTUSTIHEYS

Terveydensuojelulain mukaiset, suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvat kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan (luokkiin 3, 2 ja 1). Luokan 3 kohteet ovat korkean riskin kohteita, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa esimerkiksi, kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä ja/tai altistusaika on pitkä. Luokan 2 kohteet ovat keskiuuren riskin kohteita, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa. Terveysvaikutukset eivät kuitenkaan ole merkittäviä. Luokan 1 kohteet ovat matalan riskin kohteita, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa.

Riskiluokkien perusteella valvontakohteelle voidaan määritellä alustava tarkastustiheys (Taulukko 5). Tarkastustiheys kertoo, kuinka monta tarkastusta yhden vuoden aikana tehdään. Eli esimerkiksi luku 1 tarkoittaa yhtä tarkastusta vuodessa ja luku 0,25 yhtä tarkastusta kerran neljässä vuodessa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Taulukko 5. Toimintaluokan ja -tyypin perusteella määräytyvä riskiluokka ja tarkastustiheys

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Riskiluokka	Tarkastustiheys / vuosi
	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)		
Talousveden toimittaminen	- EU-raportoitava vedenjakelualue, vedentoimitus vähintään 1000 m3 päivässä tai vähintään 5000 henkilölle	3	1
	- Muu vedenjakelualue, vedentoimitus 10 - 999 m3 päivässä tai 50 - 4999 henkilölle * jos vain jakelua	3	1 (0,5*)
	Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)		

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

	- Pieni vedenjakualue, vedentoimitus < 10 m ³ /vrk tai alle 50 henkilölle * jos vain jakelua	2	0,5 (0,3*)
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Tukkulaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)	3	1
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	2-1	0,25
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	2	0,3

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat, kasarmit jne.	2-1	0,2
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	2-1	0,25
	Solarium	2	0,2
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit	2	0,3
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	2	0,3
	Vanhainkodit ja vastaavat	2	0,3
	Muut sosiaalialan yksiköt	2	0,3
Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä	2	1
	Pienet yleiset uimarannat	2	1
	Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala,	3	1

42

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

	vesipuisto tai muu yleinen allas		
	Yleiset saunat	2	0,5
	Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	1	0,2

Valvontayksikössä tulee tehdä kohdekohtaista riskinarviointia. Kohdekohtaisen riskiarvioinnin perusteella valvontakohteen tarkastustiheyttä voidaan tarpeen niin vaatiessa lisätä tai vähentää. Jokainen terveydensuojeluvalvonnan kohde on kuitenkin tarkastettava vähintään yhden kerran viidessä vuodessa.

Riskinarvioinnin kannalta merkittäviä tekijöitä ovat muun muassa altistuvien ihmisten määrä ja erityisryhmät (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset ja/tai sairaat), altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys), altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (jatkuva tai tilapäinen oleskelu), aikaisemman valvonnan tulokset (onko korjaavat toimenpiteet aloitettu tai tehty), onko toiminta ilmoituksen tai hyväksymispäätöksenmukaista, toiminnanharjoittajan omavalvonta ja asiantuntemus sekä resurssit, tiedottaminen ja varautuminen häiriötilanteisiin sekä muut mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat tekijät. Riskinarviointi on jatkuva prosessi eli jokaisella säännöllisellä tarkastuksella kohdekohtaiset riskit arvioidaan uudelleen, mikäli riskinarviointia ei ole ollut tarvetta päivittää ennen tätä.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Terveydensuojelulain mukainen toiminnanharjoittaja saa tiedon tarkastustiheyden perusteista, ja siitä, miten tarkastustiheyteen voi vaikuttaa niin terveydensuojeluvalvonnan valvontasuunnitelmasta kuin valvontatarkastuksen yhteydessä. Tarkastustiheydet merkitään kohdekohtaisesti VATI-järjestelmään.

5.5. NÄYTTEENOTTO

Talous- sekä uima- ja allasveden valvontatutkimukset

Talous- sekä uima- ja allasveden laadun valvonta on osa valvontakohteen suunnitelmallista valvontaa. Talous- sekä uima- ja allasveden tutkimukset tehdään terveydensuojelulain ja sen nojalla annettujen asetusten (Taulukko 6) vaatimusten mukaisesti.

Taulukko 6.

Näytteenottokohte	Sovellettava valvonta-asetus
Talousvesi	STM:n asetus 1352/2015 talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista STM:n asetus 401/2001 pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Uimavesi	STM:n asetus 177/2008 yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta STM:n asetus 354/2008 pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta
Allasvesi	STM:n asetus 315/2002 uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

45

Omavalvonnan varmistamiseksi otettavat näytteet

Terveysturvaviranomainen voi ottaa omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi viranomaisnäytteitä. Tällaisia näytteitä voivat olla esimerkiksi puhtausnäytteet, joissa määritetään mikrobiologista puhtaustasoa.

Näytteenottaja ja näytteenottajan pätevyysvaatimukset

a) talousvesi

Näytteenottajana voi toimia niin terveysturvaviranomainen kuin muu näytteenottaja, esimerkiksi tutkimuslaboratorion näytteenottaja.

Terveysturvaviranomainen vastaa näytteenoton luotettavuudesta. Talousvettä toimittavan yksikön talousvesinäytteenottaja selviää kyseistä yksikköä käsittelevästä talousveden valvontatutkimusohjelmasta.

Talousvesinäytteen voi ottaa terveysturvaviranomaisen lisäksi muu pätevä henkilö. *Näytteenottajan pätevyyden varmistamiseksi näytteenottajalle suositellaan*

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

näytteenottokoulutusta, jotta hän voi toimia itsenäisenä näytteenottajana.

Vähimmäisvaatimuksena näytteenottajan pätevyydelle on talusvesiasetuksen liitteen II luvussa 1 säädettyjen näytteiden ottoon liittyvien yleisten periaatteiden tunteminen sekä standardin SFS-ISO 5667-5 periaatteiden tuntemus. Lisäksi näytteenottajalle annetaan Valviran laatima näytteenotto-ohje NO 1 talusvesi.

Standardin SFS-ISO 5667-5 periaatteiden mukaisesti näytteenottaja on pätevä ottamaan talusvesinäytteitä, kun hänellä on tietämys ja osaaminen seuraavista asioista:

- vedenhankinnasta, vedenkäsittelystä ja vedenjakeluverkostoista
- vesikemiasta ja -mikrobiologiasta
- talusveden laadun haavoittuvuudesta ja saastumisesta suolistoperäisillä mikrobeilla
- talusvesinäytteen laatuun vaikuttavien työtapojen hygieniasta
- edustavan näytteen ottamisesta aistinvaraista, kemiallista, mikrobiologista tai radioaktiivisuuden tutkimista varten
- tulosten lukemisesta jatkuvatoimisesta mittarista
- työturvallisuuden vaikuttavista tekijöistä

Lisäksi hyvä näytteenottaja pystyy myös:

- valitsemaan edustavan näytteenottopaikan näytteenoton tavoitteiden mukaisesti (talusvesiasetuksen liite II, taulukko 1)
- arvioimaan ja kirjaamaan näytteenottolomakkeeseen talusveden laatua selittäviä havaintoja, jotka voivat liittyä esim. aistinvaraisiin havaintoihin, ympäristöön tai näytteenottoon
- ottamaan, kestäväimään ja säilyttämään näytteet niin, ettei näytteenottotapahtuma tai kuljettaminen muuta veden laatua ennen määrittystä"

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Näytteenottaja voi osoittaa ammattitaitonsa käytännön työtehtävissä aidoissa työympäristöissä tai ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointilla. Pätevän näytteenottajan pitää täydentää ja ylläpitää taitojaan kouluttautumalla säännöllisesti ja dokumentoida kouluttautumisen. *Myös näytteenoton akkreditoinnilla voi osoittaa näytteenoton pätevyden.*

b. uimavesi

Näytteenottajana voi toimia niin terveydensuojeluviranomainen kuin muu näytteenottaja, esimerkiksi tutkimuslaboratorion näytteenottaja. Tällaisessa tilanteessa kunnan terveydensuojeluviranomainen varmistaa näytteenottajan asianmukaisen koulutuksen ja näytteenoton periaatteiden tuntemuksen antamalla tiedon uimavesinäytteenottoa säännöstelevästä lainsäädännöstä (terveydensuojelulaki sekä asetus 177/2008 ja asetus 354/2008). Lisäksi näytteenottajalle annetaan Valviran laatima näytteenotto-ohje: NO 2 uimavesi uimarannalta.

Näytteenoton onnistumisen varmistamiseksi voidaan uimavedestä ottaa satunnaisia rinnakkaisnäytteitä, näytteenoton laadun ja oikeellisuuden varmistamiseksi. Kunnan terveydensuojeluviranomaiselle tulee toimittaa uimaveden laadun arviointia varten valvontatutkimustulokset ja tiedot uimavedestä tehdyistä aistinvaraisista havainnoista mahdollisimman pian tutkimusten valmistuttua. Viranomaisen ja analyysejä tekevän laboratorion kannattaa sopia asiasta erikseen tiedon kulun varmistamiseksi.

Kaikille uimaveden näytteenottajille suositellaan ympäristönäytteenottajien henkilösertifiointia talous- ja uimavesien erikoistumisalalla tai vähintään vastaavia tietoja ja kokemusta (www.syke.fi/sertifiointi). Myös näytteenoton akkreditoinnilla voi osoittaa näytteenoton pätevyden. Näytteenottaja on osaltaan velvollinen huolehtimaan siitä, että näytteet analysoidaan riittävän nopeasti ja on vastuussa näytteistä laboratorioon asti. Näin ollen hänen on huolehdittava siitä, ettei näytteenoton ja analysoinnin välinen aika veny liian pitkäksi.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

c. allasvesi

Näytteenottajana voi toimia niin terveydensuojeluviranomainen kuin muu näytteenottaja, esimerkiksi tutkimuslaboratorion näytteenottaja. Näytteenottajan on oltava luotettava ja riittävän kokenut tai hänellä on oltava erilliskoulutuksen kautta saatu ammattitaito. Jos toiminnanharjoittaja tai laitoksen ulkopuolinen taho, kuten laboratorio, ottaa valvontatutkimusnäytteet, terveydensuojeluviranomainen varmistaa näytteenoton asianmukaisuuden antamalla näytteenottajalle tiedon allasvesinäytteenotto säännöstelevästä lainsäädännöstä (terveydensuojelulaki sekä asetus 315/2002). Lisäksi näytteenottajalle annetaan Valviran laatima näytteenotto-ohjeen NO 3: Uimavesi uima-altaasta.

Kaikille allasveden näytteenottajille suositellaan ympäristönäytteenottajien henkilösertifiointia talous- ja uimavesien erikoistumisalalla tai vähintään vastaavia tietoja ja kokemusta (www.syke.fi/sertifiointi). Myös näytteenoton akkreditoinnilla voi osoittaa näytteenoton pätevyyden. Näytteenoton koulutuksen lisäksi myös terveydensuojeluviranomaisen ja uimahalli- ja kylpylätoiminnan harjoittajan antama hallikohtainen opastus on tärkeää etenkin uusille näytteenottajille. Näytteenottaja on osaltaan velvollinen huolehtimaan siitä, että näytteet analysoidaan riittävän nopeasti ja on vastuussa näytteistä laboratorioon asti. Näin ollen hänen on huolehdittava siitä, ettei näytteenoton ja analysoinnin välinen aika veny liian pitkäksi.

d. Asunnot ja muut oleskelutilat

Asunnon ja muun oleskelutilan tutkimuksia ja selvityksiä terveydensuojelulain mukaista viranomaisvalvontaa varten tekevällä ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tarvittava pätevyys terveyshaittaa aiheuttavien kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten tekijöiden selvittämiseksi. Mittaukset, tutkimukset ja selvitykset on tehtävä sekä näytteet otettava luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

Ulkopuolisen asiantuntijan koulutuksen tulee sisältää asetuksen 545/2015 liitteessä 3 tarkoitettut osaamisvaatimukset. Ulkopuolisella asiantuntijalla tulee olla tehtävään

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

soveltuva tutkinto ja alaan liittyvää työkokemusta siten kuin asetuksen 545/2015 liitteessä 3 säädetään.

e. Näytteenotto ja näytteenottoja epidemiatilanteessa

Epidemiatilanteessa (yli 5 sairastunutta tai 5 yhtä aikaista epäilyä sairastumisesta) viranomaisen ottaa näytteet ja lähettää ne hyväksytyyn laboratorioon epidemian aiheuttaneen mikrobin selvittämiseksi.

49

Käytettävät laboratoriot

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden alueen viranomaisvalvontaa varten otettujen näytteiden tutkituttamisessa käytetään ruokaviraston hyväksymiä laboratorioita. Terveysturvallisuuslaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittelevät varsin tarkasti näytteenoton ja tutkimukset. Näytteenoton ja tutkimusmenetelmien on oltava lainsäädännön mukaisia.

Tutkimuksia tekevällä laboratoriolla tulee olla kirjallinen laatujärjestelmä, ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määritysten luotettavuus. Laboratoriolla tulee lisäksi olla tutkimuksen suorittamiseen tarvittava asiantuntemus ja tekniset valmiudet.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

5.6. VALVONNAN PAINOPISTEALUEET JA VALVONTAPROJEKTIT

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemana on yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Oulunkaaren ympäristöpalvelut toteuttavat alueellaan edellä mainitun teeman toteutumista omassa yksikössään huomioimalla valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueet, joita ovat omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen.

Omavalvonnan tukeminen:

Terveysuojelulakiin on kirjattu toiminnanharjoittajan omavalvontavelvollisuus.

Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat toiminnot sekä pyrittävä ennalta ehkäisemään ja vähentämään niitä.

Omavalvonnalla ja sen toimivuudella on tässä merkittävä rooli. Omavalvonta on toiminnanharjoittajan itsensä tekemää järjestelmällistä ja jatkuvaa toiminnan seuranta ja arviointia. Omavalvonta koskee kaikkia toimijoita.

Terveysuojeluviranomainen pyytää esimerkiksi tarkastuksen yhteydessä toiminnanharjoittajaa selvittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja on otettu käyttöön. Toiminnanharjoittajia voidaan joutua tukemaan riskien tunnistamisessa, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Riskien tunnistamisella ja seurannalla on ennaltaehkäisevä vaikutus terveyshaittojen syntymiseen.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Talousveden riskinarviointi:

Talousveden turvallisen laadun perustana on toiminnanharjoittajan omavalvonta (TSL 20 §). Water Safety Plan (WSP) -työkalu on suositeltava apuväline toimintaympäristön seurannan, riskinarvioinnin ja muun omavalvonnan suunnittelemiseen. Riskinarviointiin on kuitenkin tehtävä aina standardin SFS-EN 15975-2 tai sitä vastaavan muun kansainvälisen standardin mukaisesti asetuksen 1352/2015 soveltamisalan kohteissa. Viranomaisvalvonnalla varmistetaan, että talousveden laatu täyttää talousvesiasetuksen vaatimukset.

Elinympäristöterveyden edistäminen:

Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa (TSL 6 §). Tarkoituksena on, että paitsi kuntalaisilla, myös kunnan eri viranomaisilla olisi käytettävissään riittävästi tietoa elinympäristön tilasta ja siinä tapahtuvista muutoksista sekä niiden terveydellisistä vaikutuksista. Viranomaiset arvioivat yhteistyössä paikallisia ympäristöterveysriskejä ja asetettavat tavoitteita niiden vähentämiselle erityisesti erilaisissa yhteistyöryhmissä sekä säännöllisen valvonnan moniammatillisilla yhteistarkastuksilla. Yhteistyössä sovitaan toimenpiteet elinympäristöterveyden edistämiseksi, priorisointi sekä seuranta. Terveyshaittojen tunnistaminen ja ennalta ehkäiseminen edellyttävät jatkuvaa vuoropuhelua eri tahojen kesken. Ympäristöpalveluiden ympäristöjohtaja sekä muut ympäristöpalveluiden

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

viranhaltijat edistävät ympäristöterveydenhuollon huomioimista toiminta-alueellaan tekemällä säännöllisesti ja aktiivisesti yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Keskeisiä sidosryhmiä ovat muut viranomaiset paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla, erilaiset yhteistyöryhmät, kuten sisäilma- ja epidemiaselvitystyöryhmät sekä työsuojelun, kouluterveydenhuollon, vesilaitosten henkilöstö ja toimipaikkojen toiminnanharjoittajat.

52

Päivitys 2023: Oulunkaaren ympäristöpalvelujen painopisteenä vuodelle 2023 on majoitustoimijoiden kartoitus ja päivittäminen valvontarekisteriin.

5.6.1. OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUIDEN VALVONTAPROJEKTI VUODELLE 2023

Oulunkaaren ympäristöpalveluilla ei ole valvontaprojektia suunnitteilla vuodelle 2023. Talousveden suunnitelmallisessa valvonnassa painotetaan riskinarviointien ja valvontatutkimusohjelmien saattamista ajantasaiseksi. Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan valvontaprojekteihin tai tarvittaessa käynnistetään oma valvontaprojekti.

Päivitys 2023: Kursiivilla merkitty tekstiin ja poistettu vanhentunutta tietoa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

5.7. MUUT TERVEYDENSUOJELUVALVONNAN TEHTÄVÄT

Terveydensuojelulainsäädäntö sisältää myös muita kuin säännöllisiä valvontatehtäviä.

Näitä tehtäviä ovat:

- ilmoitusten ja hakemusten käsittely,
- häiriötilannesuunnitelmien laatiminen ja yhteensovittaminen mm. kuntien valmiussuunnitelmien kanssa sekä häiriötilanteiden harjoittaminen,
- epidemiaselvitykset,
- asumisterveysasiat,
- asiakasyhteydenotot sekä niihin liittyvät selvitykset ja valvontatoimet,
- sidosryhmäyhteistyö ja lausunnot muille viranomaisille,
- toimiminen terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (esim. toiminnanharjoittajille suunnatut koulutukset ja informaatio-ohjaus),
- kansainväliset laivatarkastukset (toimintatavat terveysuhkien varalta) sekä
- toiminnan seuranta ja kehittäminen

Edellä mainituille tehtäville on resursoitu aikaa terveydensuojeluvalvonnan valvontasuunnitelmassa.

Terveydensuojelua valvotaan yhteydenottojen perusteella ilmoitusvelvollisten toiminnanharjoittajien lisäksi myös muissa kohteissa. Asiakasyhteydenotot sekä valvonta- ja terveystarkastukset ovat ensisijaisia suhteessa suunnitelmalliseen valvontaan, sillä yleensä niiden taustalla voi olla mahdollinen terveystarkastus.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

6. TUPAKKALAIN VALVONTA

Tupakkalain 84 §:n mukaan kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva tupakkalain valvontasuunnitelma siten, että valvonta on laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon valvontasuunnitelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa.

Kunnan tupakkavalvontaviranomaisen tulee suorittaa valvontatarkastuksia säännöllisen valvonnan kohteisiin, joita ovat tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikat sekä tupakointitilalliset ravintolat ja ravitsemisliikkeet. Säännöllisen valvonnan lisäksi kunnan tupakkaviranomaisen tehtäviin kuuluvia asioita ovat muun muassa tupakan ja nikotiininesteiden myyntilupahakemusten käsittely, valitukset ja ilmiannot tupakanmyynnin ja tupakointikieltojen rikkomisista, asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten käsittely ja yleinen ohjaus ja neuvonta.

Tupakkalain mukaan kunta on velvollinen Valviran pyydettäessä toimittamaan korvauksetta Valviralle tarkastuksia ja muita valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seuranta, raportointia ja tilastointia varten.

Kunnalla ja Valviralla on osittain päällekkäinen toimivalta valvoa tupakkalain alaisia tuotteita, vähittäismyyntipakkauksia sekä markkinointia.

Tupakkalain (549/2016) muutoslaki (283/2022) tuli voimaan 1.5.2022 ja pakkausten yhdenmukaisuutta koskeva sääntely astuu voimaan 1.5.2023. Uuden lain tavoitteena on vähentää lasten altistumista tupakan savulle, ympäristön roskaantumista ja tupakkatuotteiden houkuttelevuutta erityisesti nuorten keskuudessa.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Uuden tupakkalain myötä tupakointikieltoja laajennettiin koskemaan lasten leikkikenttiä, alle 18-vuotiaille tarkoitettujen lastensuojelulain tai mielenterveyslain nojalla hoitoa antavien laitosten ulkoalueita sekä yleisiä uimarantoja (ns. EU-uimarannat, joilla on huomattava määrä käyttäjiä). Yleisillä uimarannoilla kiello on voimassa toukokuun alusta syyskuun loppuun.

Ns. plain packaging -sääntelyn avulla yhdenmukaistetaan tupakkalain alaisten tuotteiden vähittäismyyntipakkauksia ja ulkoasua. Tuoksujen ja makujen kielloa laajennettiin koskemaan myös sellaisia tuotteita, joilla kuluttajat voivat itse muuttaa tupakan ominaisuuksia, kuten ns. makukortit.

Valvonnan näkökulmasta merkittävänä muutoksena voidaan pitää tuotevalvontavastuun laajentumista koko myyntiketjulle sekä vuotuisiin myyntimääriin perustuvaa Valviralle maksettavaa valvontamaksua tuoteilmoitusvelvollisilta valmistajilta ja maahantuojilta.

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

6.1. TARKASTUSTEN SISÄLTÖ JA MÄÄRITTELY

Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntipaikassa tarkastetaan, noudatetaanko kohteessa tupakkalain mukaisia vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä. Vähittäismyyntipaikkojen tarkastuksissa käytetään apuna Valviran laatimia tarkastusohjeita ja -lomakepohjia.

Kunnalla on oikeus peruuttaa tupakka- ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupa, jos tarkastuksilla havaitaan säännösten vastaista toimintaa. Jos säännösten vastainen toiminta koskee vähittäismyyntipakkauksia, tupakkalain mukaisia tuotteita tai markkinointia, valvontatoimenpiteet tehdään yhdessä Valviran kanssa, jos asia koskee koko maata, valmistajaa tai maahantuoja.

Tupakointikieltojen- ja rajoitusten valvonnassa todetaan tupakansavu aistinvaraisesti, joissain tapauksissa tupakan savun kulkeutumista voidaan selvittää merkkiainetutkimuksella.

Tupakkalain mukaisia tarkastuksia tehdään pääsääntöisesti muun valvonnan, kuten elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontatarkastusten yhteydessä.

6.2. VALVONTAKOHTEIDEN SUUNNITELLUT TARKASTUKSET

Vuonna 2023 Oulunkaaren ympäristöpalveluiden valvonta-alueella on 44 tupakan myyntipaikkaa (aikaisemmin 47). Nikotiininesteiden vähittäismyyntipaikkoja on 1 (aikaisemmin 0).

Valvonta-alueella ei ole tupakkatuotteiden tukkumyyntipaikkoja tai tupakointilallisia ravintoloita.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Valviran on määritellyt vähittäismyyntipaikkojen tarkastustiheydeksi 0,5 tarkastus/vuosi.

Jokaiselle säännöllisen valvonnan kohteelle tehdään riskinarviointi, jossa otetaan huomioon kohteen valvontahistoria, mahdolliset rikkomukset ja piittaamattomuus tupakkalainsäädäntöä kohtaa sekä omavalvonnan puutteellisuus. Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tai vähentää tarpeelliseksi katsotulla määrällä.

57

Tarkastukseen käytettävä aika on 0,5-1,5h/tarkastus.

Valvontasuunnitelman tarkastusmäärät vuosille 2020-24 löytyy alla olevasta Taulukosta 7.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Taulukko 7.

Tupakointikiellot ja - rajoitukset	Kohteiden määrä	2020	2021	2022	2023	2024
Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	0		0	0		0
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito						
Vähittäismyynti	44 (47)	25	22	25	22	22 (25)
Tupakkatuotteiden tukkumyynti	0					
Nikotiininesteiden vähittäismyynti	1 (0)				1 (0)	

58

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla.

6.3. NÄYTTEENOTTO JA LABORATORIO

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden alueella ei ole suunnitelmassa ottaa tupakkavalvonnan näytteitä. Epäselvissä ja ristiriitaisissa tilanteissa voidaan ottaa ilmanäytteitä tupakan savun kulkeutumisen varmistamiseksi. Näytteenotossa tukeudutaan Työterveyslaitoksen laboratorioon. Näytteitä voidaan ottaa Valviran pyynnöstä.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

6.4. VALVONNAN PAINOPISTEET JA VALVONTAPROJEKTIT

Valviran valvontaohjelman ohjelmakaudelle oli määritetty painopistealueina vuosille 2020-21 laittoman kaupan ehkäisy ja siihen liittyvä viranomaisten välinen yhteistyö. Vuosille 2022-24 on painopisteenä tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta. Lisäksi koko valvontakaudelle on merkitty omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. *Kuntien yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Tupakkalain (549/2016) muutoslain (547/2022) mukaan uudet hyvinvointialueet.*

Oulunkaaren ympäristöpalvelut ottaa huomioon painopisteet valvonnassaan ja osallistuu niihin resurssien mukaan. Säännöllisten valvontakäyntien yhteydessä yritetään varmistaa, että toimijan ovat tietoisia ajantasaisesta lainsäädännöstä ja omavalvonnasta.

Ehkäisevään päihdetyöhön kunnan valvova viranomainen voi osallistua yhteistyössä muiden tahojen kanssa resurssien mukaan muun muassa tuomalla esille oman asiantuntemuksensa tupakkalain mukaisesta valvonnasta sekä ajankohtaista tietoa tupakkavalvonnassa esille tulleista asioista ja kehityssuuntauksista.

Kuntien toteuttamassa vähittäismyynnin tuotevalvonnassa vuosina 2023-24 korostuu myös tupakkalain muutokset, kuten vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaisuus, tupakkatuotteiden hajua ja makua parantavien aineiden poistaminen myyntipisteiltä sekä toimijoiden omavalvontavelvollisuuden laajentuminen ikärajavaltvonnasta tuotteiden lainmukaisuuden valvontaan. Toimijoiden on päivitettävä omavalvontasuunnitelmat viimeistään 1.5.2023 mennessä. Kunnan tulee neuvoa ja ohjeistaa toimijoita omavalvonnan muutoksista.

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

6.5. LÄÄKELAIN MUKAISTEN NIKOTIINIVALMISTEIDEN VALVONTA

Lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden myynti vähittäismyyntipaikoilla on ollut luvanvaraista vuodesta 2006. Lääkelaisissa (395/1987) on määritelty kunnan nikotiinivalmisteiden valvontaviranomaisen tehtävät: Kunnan tulee omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella tarkastaa nikotiinivalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkoja sekä valvoa nikotiinivalmisteiden myyntiä.

Lääkelaki tai lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ei määrittele nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoille tarkastustiheyttä. Oulunkaaren ympäristöpalveluissa tarkastukset tehdään silloin, kun valvontakohteelle tehdään elintarvike- tai tupakkavalvontatarkastus eli tarkastus tehdään vähintään kerran kahteen vuoteen. Tarkastukseen käytettävä aika on 0,5-1h. *Vuonna 2023 valvontaluueella on nikotiinivalmisteiden myyntipaikkoja 16 (aikaisemmin 19).*

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla.

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

LIITE 1. VALVONTAA OHJAAVAA KESKEISTÄ LAINSÄÄDÄNTÖÄ

Yleiset säädökset

Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista (410/2009)

Hallintolaki (434/2003)

Julkisuuslaki (621/1999)

Kuntalaki (410/2015)

Laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003)

Yleinen tietosuoja-asetus ((EU) 2016/679)

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

Elintarvikelaki (297/2021)

Valtioneuvoston asetus eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista 1258/2011

Valtioneuvoston asetuseräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista annetun valtioneuvoston asetuksen kumoamisesta (313/2021)

Virallista valvontaa koskeva asetus(EU) 2017/625 eli Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625, annettu 15. päivänä maaliskuuta 2017, virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvierterveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta

Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta 72/2020

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta (291/2017)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikehygieniasta (318/2021)

Elintarvikehygienia-asetus (EY) N:o 852/2004

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004

Maa- ja metsätalousministeriön asetus lihan tarkastuksesta (590/2014)

Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)

Yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002

Valtioneuvoston asetus elintarvikelain, rehulain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevästä laboratorioista (152/2015)

Valtioneuvoston asetus eräistä elintarvikevalvonnan maksuista (1040/2007)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

Terveydensuojelulaki (763/1994)

Terveydensuojeluasetus (1280/1994)

STM asetus (167/2003) eräistä terveydensuojelulaissa tarkoitetuista huoneistoista tai laitoksista sekä ilmoituksesta liikkuvasta ajoneuvosta tai laitteesta

STM asetus (1352/2015) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

STM asetus (401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista

Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)

STM asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista

STM asetus (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

Hyväksytty Oulunkaaren ymp.ltk xx/x 2023 § xx

STM asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta

Tupakkavalvonnan lainsäädäntöä

Tupakkalaki (549/2016)

Laki tupakkalain muuttamisesta (283/2022)

Laki tupakkalain muuttamisesta (547/2022)

Valtioneuvoston asetus tupakointitiloista (601/2016)

Nikotiinivalmisteiden lainsäädäntöä

Lääkelaki (395/1987)

Päivitys 2023: Muutokset tekstiin on merkattu kursivilla.